

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Hoofdredactie: H. Schmitz S. J., Ignatius College Valkenburg (L.) Telef. 35. **Mederedacteuren:** Jos. Cremers, Hertogsingel 10 Maastricht, Telef. 208; G. H. Waage, Prof. Pieter Willemsstr. 41 Maastricht; R. Geurts, Echt. **Penningmeester:** J. Pagnier, Duitse Poort 20 Maastricht, Tel. 483. Postgiro No. 125366 Maastricht. **Drukkerij v.h. Cl. Goffin,** Nieuwstraat 9, Maastricht. Telef. 45.

Versijnt **Vrijdags** voor de Maand. Vergad. van het Natuurhistorisch Genootschap (op den eersten Woensdag der maand) en wordt aan alle Leden van het **Natuurhistorisch Genootschap in Limburg** gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 6.00 per jaar, afzonderlijke nummers voor niet-leden 50 cent, voor leden 30 cent. Jaarl. contrib. der leden f 3.50. Auteursrecht voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging Maandelijksche Vergadering op Woensdag 2 Juli 1930. — Nieuwe leden. — Officieele Mededeelingen. — Verslag van de Jaarlijksche Vergadering op 9 Juni 1930 te Epen (L.). — A. de Wever. Aconitum Vulparia Rchb. — P. A. Hens. Avifauna der Nederlandsche Provincie Limburg, benevens een vergelijking met die der aangrenzende gebieden. (vervolg) — H. Schmitz S. J. Phoriden aus Eipaketen von Locusta Migratoria in Daghestan. — C. M. van Eggermont. Wortelvormingsproces bij enkele Houtgewassen. (vervolg).

Maandelijksche Vergadering
op WOENSDAG 2 JULI 1930
in het Natuurhistorisch Museum,
precies om 6 uur.

NIEUWE LEDEN.

Dr. Ir. T. H. Groothoff, Villa „Leeuwenhorst“, Valkenburg; K. Tendijk, Schinkelstr. Heerlen; J. W. Niederer, Treebeekstraat 9, Treebeek; Mr. Fr. Op de Coul, Bissch. College Roermond; Ir. J. J. H. Vos, Pr. Bisschop-singel 5, Maastricht.

OFFICIEELE MEDEDEELINGEN.

Excursie naar Epen voor Heeren Geestelijken op Maandag 21 Juli e.k.

Waar ons Genootschap onder zijne leden vele **heeren Geestelijken** telt, waarvan de meesten ten gevolge van ambtsbezigheden zelden, of nooit kunnen deelnemen aan de zomerexcursie, heeft 't Bestuur, gehoorgevend aan de talrijke aanvragen van deze leden, besloten, de plaats gehad hebbende **excursie naar Epen** voor hen te herhalen op **Maandag 21 Juli e.k.**

Heeren Geestelijken, die hieraan wenschen deel te nemen, worden verzocht zich **vóór 15 Juli e.k.** op te geven bij den Eerw. Heer Rector Jos. Cremers, Hertogsingel 10, Maastricht.

Vertrek vanaf 't Stationsplein te Maastricht om 10 uur.

Aankomst te Maastricht ongeveer half zeven. Voor deskundige leiding zal zorg worden gedragen. Kosten ± f 4.—.

OOK INTRODUCEES ZIJN WELKOM.

VERSLAG VAN DE JAARLIJSCHE VERGADERING OP 9 JUNI 1930, TE EPEN (L.).

Aanwezig de dames: R. Ubaghs-Reinaltz, E. Rijk-Pauw, Goffin, W. Versterren, J. v. Schaik en de heeren Jos. Cremers, H. Ubaghs, Th. Dorren, J. Hermans, K. Stevens, P. Seelen, M. Mommsers, L. van Eyseren, J. Cremers, J. Beckers, E. Serrareus, H. Versterren, Fr. Sonnevile, Van Duten, P. Bouchoms, Em. Caselli, H. Kruytzer, J. Maessen, Eug. Hennekens, P. v. d. Linden, C. Blankevoort, J. Rijk, P. Peters, C. Willemse, A. Pennartz, L. Leysen, H. Lintjens, F. Busch, L. Kessels, H. Goffin, Fr. v. Rummelen, M. Nivelstein, Jos. Gadiot, G. Visschers, J. Pagnier, D. van Schaik, A. Garjeanne, Aug. Kengen, G. H. Oberjé en G. Waage.

Na een mooie autotocht over Berg en Ter Blijt, Valkenburg, Schin op Geul, bereikten de deelnemers Mechelen.

Ter wille van het bezichtigen van een geologisch probleem werd in het begin der excursie een kleine wijziging gebracht. Het gezelschap volgde niet, als in het programma aangegeven den rechteroever van de Geul, doch reed van Mechelen op Kosberg aan.

Bij dit punt gaf de heer van Rummelen een verklaring van de geologische gesteldheid van de omgeving. Wij bevinden ons hier aan den Zuidrand van het hoogterras der diluviale Maas. Het ten zuiden van ons oprijzende landschap (de gebergterand) vormt den oever der toenmalige delta. Deze zuidrand loopt vanaf de omgeving van Visé, waar de hoofdterras-Maas uit een nauw debouché kwam, naar dit punt en verder naar het oosten, zuidelijk van Vijlen, ongeveer naar Richterich. Door deze hoogterras-Maas werd grint mede gevoerd uit het achterliggende Ardennenland en hier gedeponeerd. Merkwaardig is het, dat nu bij Kosberg de onderkant van dit hoogterras niet overal in hetzelfde niveau ligt.

Aan den zuidkant van den weg Kosberg-Landraad ligt een diepe groeve, waarin diluviaal zand en grint gewonnen werd, zonder

FOTO GARJEANNE.

het onderliggende gesteente te bereiken. In den noordwand van die groeve vindt men Gulpensch Krijt (Cr. 3a). Even westelijk van deze diepe grintgroeve ligt een tweede groeve, waarin de onderkant van het grint veel hoger ligt en rust op het evengenoemde Gulpensche Krijt. Ook in deze groeve echter kan men ook een dieper gelegen grint vinden, door een weinig kleefaarde van het Gulpensch Krijt gescheiden.

Hier is dus een lateraal contact tusschen diluvium en Senoon aanwezig. In 1911 meende Dr. Klein met hem in dit verschijnsel een storing te zien, waarbij de zuidelijke schol gezonken was en die nog in diluvialen tijd in beweging was geweest. In 1925 was hij evenwel tot een andere conclusie gekomen op grond van verschijnselen, die toen in de diepe grintgroeve waren waar te nemen. (Zie Natuurhistorisch Maandblad 1925 No. 7, blz. 98). Hij meende toen de verschillen aan kolkingsverschijnselen aan den deltarand te moeten toeschrijven. Na 1925 heeft van Rummelen dit probleem echter nog nader bestudeerd. Doordat in de omgeving een put werd gegraven, die het Hervensch zand aantrof, werd het probleem veel duidelijker.

We hebben inderdaad met een storing te doen, waarbij we westelijk van den weg Mechelen-Kosberg Gulpensch Krijt in lateraal contact vinden met diluviaal hoogterrasgrint en oostelijk van den weg Hervensch zand met Gulpensch Krijt. Langs deze storing, die we storing van Kosberg kunnen noemen, is de zuidelijke schol gezonken. Het is echter zeer waarschijnlijk, dat de storing in het begin van de hoogterras-Maas als steilrand in het landschap aanwezig was. Het aangevoerde grint en zand werd naast en op dien steilrand afgezet. Doordat het water in

de diepere sleuf een grootere snelheid had dan later op het hoge gedeelte, ontstonden draaikolken aan den teen van den steilrand en werden de meegevoerde steenen en zand door een draaiende beweging in grootte gesorteerd en afgezet.

Vervolgens begaven de deelnemers zich via Eperheide, waar een poel met waterranonkel de aandacht trok, langs een liefelijk boschpaadje, dat een schitterend uitzicht gaf over 't Geuldal, naar de door **Heimans** zoo bekend geworden **Krijtrots**.

Hier gaf van Rummelen een beschrijving der Gulpensch Krijt étages, waarvan we het Cr. 3b konden bezichtigen. Ook wees hij op de typische verweering van dit krijt in verband met het probleem over het ontstaan van Limburgsche Klei.

Een exemplaar van *Atropa belladonna* werd gevonden. Langs een met vuursteenbrokken bedekt paadje, dat ons links en rechts de volle schoonheid liet genieten van 't Geuldal en de Elzeter bosschen op de tegenoverliggende heuvels, daalden wij af, om weldra langs welig begroeide bermen, langs 't binnenpaadje met de 3 sparren en kruisbeeld te komen op de plaats, waar voor enkele dagen de naaldvaren nog stond. De bermen waren juist gemaaid en de gezochte varen viel mede onder de niets ontziende zeis.

Zoo daalde het gezelschap genietend van zon en zomerweelde, van uitzicht en prettig gezelschap naar Epen, waar in den tuin van het Hotel „Peerboom“ de jaarvergadering werd gehouden.

Te ongeveer kwart voor één opent de **Voorzitter** met een hartelijk woord van welkom aan alle leden en introducees de vergadering.

In 't bijzonder heet de voorzitter ons medelid den pastoor van Epen, den Zeereerwaarden heer Oberjé, welkom.

„Eindelijk houdt ons Genootschap zijn jaarlijksche vergadering in Epen, in de streek door onzen vriend Heimans, zoo mooi beschreven. Wij komen hier bijeen om kameraadschappelijk de zaken van ons Genootschap te regelen, om te genieten van de prachtige natuur en om iets te leeren. Booze tongen hebben beweerd, dat er zooveel deelnemers zijn, omdat uitgelekt is, dat hier straks forellen, 't door lekkerbekken zoo zeer gezochte Geulproduct, worden geserveerd, maar ik heb deze reden, van de aanwezigheid van zoovelen hier, natuurlijk tegengesproken. Van ganscher harte hoop ik, dat en de vergadering, en de excursie van hedenmiddag goed mogen slagen en dat wij straks naar huis mogen gaan, zeggende, wij hebben veel genoten en geleerd, 't Limburgsche land, is nog mooier dan ik dacht.”

De Voorzitter geeft vervolgens 't woord aan den **Secretaris**.

Deze brengt 't volgende verslag uit:

't Aantal leden bedraagt momenteel 426. Een langzame vooruitgang is te bespeuren. 't Ruilverkeer breidt zich regelmatig uit. De maandelijksche vergaderingen worden in 't algemeen zeer druk bezocht, terwijl vele mededeelingen of vragen worden gedaan. Eenige malen vergaderden de Bestuursleden. Subsidie aanvragen werden gedaan aan Rijk en Gemeente. Van 't Rijk werd tot nu toe niets vernomen, terwijl de Gemeente ons naast de reeds toegekende f 250 subsidie een extra subsidie toekende over 't jaar 1930 van f 300. Een woord van dank aan B. en W. en den Gemeenteraad van Maastricht voor hun steun.

Zooals bekend is 't Acerasterreintje door ons Genootschap aangekocht en hiermede hebben we ons eerste natuurmonumentje gekregen. De belangstelling hiervoor is groot en met genoeg lees ik U 't volgende telegram voor: **Utrechtsche biogen-excursie gireert 25 gulden voor natuurmonument**. Deze mededeeling wordt met applaus begroet. Met den wensch, dat nog vele

FOTO WAAGE

De Bibliotheecaris brengt hierna 't volgende verslag uit:

Ter voldoening aan punt 15 van het huishoudelijk reglement zal ik U een kort overzicht geven omtrent de bibliotheek.

De rekening van het afgelopen jaar, die door den Voorzitter en den Penningmeester is nagezien en goedgekeurd, sluit met een nadeelig saldo van f 8,925.

Voor aanschaffing nieuwe boeken en abonnementen is uitgegeven f 56,42; Verzendingskosten f 44,70. Het aantal boekwerken is met ruim 300 uitgebreid en bedraagt thans 1816 stuks in $\pm$ 3000 deelen. Ook de Bibliotheek de Wever werd weer grooter en bevat thans 395 nummers in $\pm$ 800 deelen.

Wat de bergruimte betreft; dankbaar herdenk ik de welwillendheid, waarmee het Gemeentebestuur, deze in het afgelopen jaar heeft uitgebreid.

Intusschen, gezien vooral de voortdurende toename van ons ruilverkeer, dat van 25 op 41 kwam, begin ik alweer rond te kijken, waar ik nu nog nieuwe planken kan doen aanbrengen.

Mijn verslag wil ik eindigen met de leden op te wekken meer van de boekerij te profiteren.

Kom eens snuffelen; de Bibliotheecaris en de Voorzitter zijn U daar graag behulpzaam bij.

Nadat de **Penningmeester** ons een overzicht gegeven had van de financiële toestand van ons Genootschap, die tussehen haakjes niet kwaad is en de Voorzitter Secretaris, Bibliotheecaris en Penningmeester bedankt had voor hun verslag en werkzaamheden, kwam aan de orde 't verkiezen van 3 bestuursleden wegens 't reglementair aftreden van de heeren Grossier, v. d. Meer en Pagnier.

De heer **Garjeanne** verzoekt en verkrijgt 't woord. Al kom ik niet vaak op Uw maandelijksche vergaderingen, al maak ik 't Genootschapsleven maar aan den buitenkant mee, toch weet ik maar al te goed, hoe 't Bestuur werkt. Trouwens de resultaten, het Museum, de altijd prettige en leerzame vergaderingen, ik weet 't uit de verslagen, 't Maandblad, dat wij allen zoo op prijsstellen, zijn de getuigen van Uw arbeid. Waar 't tegenwoordige Bestuur zoo uitstekend leiding weet te geven, vind ik, dat er alle reden bestaat, voor te stellen 't Bestuur te laten zooals het is. Ik stel voor de 3 afgetreden Bestuursleden bij acclamatie te herkiezen.

Een applaus geeft te kennen, dat de vergadering zich zeer goed kan vereenigen met dit voorstel. De Voorzitter constateert hierna met genoegen, dat de heeren Grossier, v. d.

FOTO WAAGE

giften mogen binnenkomen, om, indien noodig meerdere natuurmonumenten aan te koopen, (Heimans-groeve, Krijtols) eindigt spr. zijn verslag.

De secretaris deelt mede, dat van den heer J. Heimans een schrijven is binnengekomen met de beste wenschen voor vergadering en excursie en de hartelijke groeten aan de Limburgsche vrienden.

Meer en Pagnier dus wederom benoemd zijn als leden van 't Bestuur.

De heer **Garjeanne** wederom 't woord nemend, zegt 't volgende: Nu ik toch aan 't voorstellen ben, wil ik hiermede doorgaan. Zooals uit alles blijkt, is de toestand van ons Genootschap zeer goed. Als van zelf staan onze gedachten dan even stil bij den man, die de oprichter en de ziel van dit alles is, die 't Genootschap, 't Museum, het Maandblad leidt en schraagt. Aan U, Rector Cremers, zijn wij veel verschuldigd. Dat vergeet men wel eens, vooral ook, omdat U zich steeds op den achtergrond houdt. Maar wij wilden U daarvoor toch graag een bewijs van groote erkentelijkheid geven, een onderscheiding. Ik stel daarom voor U te benoemen, tot Lid van Verdienste.

Een krachtig applaus bewees, dat het voorstel van den heer Garjeanne in goede aarde viel. Naast onze hoofdredacteur Pater **Schmitz** is dus onze Voorzitter Lid van Verdienste van ons Genootschap. Moge hij nog lang de levende ziel zijn van onze vereniging!

De **Voorzitter** zegt: „Iedereen is wel wat ijdel dus ook ik. Ik ben zeer gevoelig voor de eer, die mij ten deel is gevallen. De pluim, mij op den hoed gestoken voor de goede redactie van 't Maandblad, moet ik overhandigen aan mijn vriend Pater **Schmitz**, die als hoofdredacteur ons blad redigeert op een manier, die bewondering afdwingt. Tot zijn grooten spijt is Pater Schmitz verhinderd deze vergadering bij te wonen. Van hier zeg ik hem dank voor 't geen hij voor ons Genootschap doet.

De heer Grégoire, is door ziekte verhinderd hier aanwezig te zijn en verzocht mij de beste wenschen over te brengen voor 't welslagen van dezen dag.

Bij de rondvraag krijgt de heer **Oberjé** 't woord. „Aan mijn adres zijn vriendelijke woorden gericht door den Voorzitter. Ik zou gaarne daarop een kort antwoord willen geven. Ik roep U allen een hartelijk woord van welkom toe in ons mooie Epen. Van harte hoop ik, dat U hier een leerzamen en aangename dag moge doorbrengen en dat ge individueel nog vele malen hier in Epen moogt ronddwalen. Wij zien hier vreemdelingen ook om idieele redenen gaarne. Voor ons hier in Epen is 't bezoek van hen, die hier komen genieten, een prikkel te meer, om te waken over de natuurschatten en monumenten, die U hier vindt.”

De **Voorzitter** dankt Pastoor Oberjé voor de vriendelijke woorden.

Nadat eenige verfrisschingen waren rondgediend, waarbij de heer Pagnier bewees naast een bekwaam florist ook een handig schenker te zijn, vereenigde 't gezelschap zich omstreeks twee uur aan den gemeenschappelijken maaltijd.

Onze hongerige leden werden in Hotel „Peerboom” gevoed en gelaafd op buitengewone wijze. Ondanks 't feit, dat wij te 11 uur pas konden waarschuwen, dat er 11 elers meer waren, dan opgegeven, zorgde onze hotelier voor een goeden maaltijd.

Voor 't dessert vroeg de heer **Huib. Ubaghs** 't woord en bracht een op rijm gestelden heildronk uit, dien wij op uitdrukkelijk verzoek van de bezongenen hier niet afdrukken. Gedrukte exemplaren er van zijn op aanvraag bij den secretaris verkrijgbaar.

De **Voorzitter** zegt den heer **Ubaghs** hartelijk dank voor zijn heildronk. Ik vind 't knap werk om zoo'n gedicht in elkaar te zetten, maar 't knapst vind ik het, dat gij zoo iets kunt maken op een nulliteit als ik. Daarom was 't zeer verstandig van U om de heeren Waage en Rijk er bij te halen. Ook uit naam van hen zeg ik U dank. Wij zullen U de overdriving van onze geleerdheid voor dezen keer vergeven. Ik zou wel willen voorstellen U te benoemen tot den Bard van ons Genootschap! Ik geloof, dat onze vereniging, met zijn Bard Huib. Ubaghs ook in dit opzicht een unicum is. Vroeger bezat de Entomologische Vereeniging er één, in den persoon van Dr. van Rossum. Na diens dood moest deze Vereeniging 't zonder bard doen. Wij kunnen echter een oude traditie daar, overenten op ons Genootschap. Onder applaus der tafelnooten eindigde de Voorzitter zijn geestige toespraak tot den heer Ubaghs. Tot besluit van de tafel declareerde de heer **Visschers** het reeds in „Veldeke” gepubliceerde, aan plastiek zoo rijke, vrome en toch zoo Limburgsch-boertige gedicht van zijn hand „Sjaalsberger-Gaank.”

De vergadering stelde dit op bijzonderen prijs.

Na het diner brachten de auto's ons naar den Bovensten Molen, waar de excursie begon door 't Geuldal. Langs de Puist, Heimanzgroeve, de brandleilaag, voerde de heer **van Rummelen** ons al verklarende en vragen beantwoordend tot even over de Belgische grens, waar de deelnemers tal van fossielen uit 't Carboon konden kloppen. Voor 't geologische deel moeten wij verwijzen naar No. 5 jaargang 1925 van ons Maandblad, waarin Dr. Jongmans e.a. een beschrijving gaven van dit gebied.

De heeren **Pagnier** en **Waage** hadden gelegenheid de Geulflora op haar mooist te laten zien. Vooral de hoog opgegroeide Vingerhoedskruiden, die de Carboonheuvel bij de grens rood kleurden trokken de aandacht evenals de prachtig bloeiende weide orchideeën en de velden met addertong.

In versnelden pas werd de terugtocht aanvaard en weldra konden de deelnemers nog eens hun dorstige kelen laven in hotel Peerboom, waar de Voorzitter gelegenheid vond de leiders te bedanken.

Wat 't entomologisch gedeelte aangaat, zij 't volgende vermeld.

Reeds voor het vertrek van de autobus kwam de heer Seelen met een groote rups, die hij bij de verdelging van rupsen-nesten in zijn tuin had gespaard.

't Is *Gastropacha quercifolia* L. (het eikenblad). Hopende, dat hij binnenkort den vlinder levert.

Het entomologisch deel, dat dus zoo goed leek aan te vangen, was echter verder een tegenvaller.

Geen vlinder te zien; ook 't kloppen op de struiken leverde niets op. 't Eenige wat de heeren, die het netje zwaaiden, vingen, was aan vinders 1 *Argynnis selene* Schiff.: 1 *Anaitis efformata* en 1 *Agrotis exclamationis*.

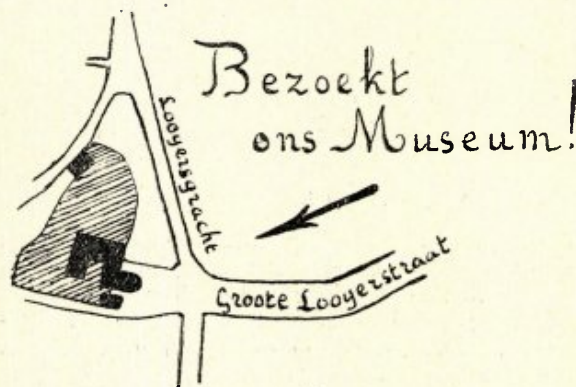
Kevers, *Phyllopertha horticola* L. en *Trichius fasciatus* L., en dan wat vliegen en wespen, die nog op determinatie wachten.

Met een rups van *Cosmotriche prota*-

toria (de rietvink of drinker) door den heer Bouchoms gevonden, dit is het geheele resultaat.

Na een schitterenden autotocht over Eperheide, Slenaken, Noorbeek, St. Geertruid, Gronsveld en Heer werd Maastricht bereikt.

Alle deelnemers waren opgelogen over dezen dag. Er was één roep. 't Was schitterend!

Het Natuurhistorisch Museum te Maastricht is geopend dagelijks van 9—12 en 2—5 uur.

Toegang voor leden kosteloos; voor niet-leden f 0.25.

In een achttal zalen vindt men een uitgebreide verzameling Limburgsche fossielen uit het Karboon en het Krijt en uit de Klei-, Zand-, Grind- en Leemgroeven. Bovendien verzamelingen van in 't wild levende Limburgsche dieren en planten. (Plantentuin).

ACONITUM VULPARIA Rehb.

Werd in de oudere flora's meestal onder den naam *A. Lycoetionum* L. beschreven. Gayer die 't geslacht *Aconitum* monografisch bewerkt heeft, meent, dat Linnaeus 'n soort met violette bloemen in Zweden bedoeld heeft.

Men heeft ze daarom gesplitst in *Toxicaria* en *Vulparia*.

Deze laatste is 't eerst goed beschreven en afgebeeld door Reichenbach in zijn *Flora excurs. en Icones*.

In 'n Nederl. Schoolflora vindt men bij deze opgegeven: „Meest gekweekt, zeer zelden verwilderd (Z. Limb.).”

Hier wordt ze echter niet gekweekt. Wat men hier soms als Gele Monnikskap in tuinen vindt onder den naam van *Acon. Lycoetion. pyrenaicum*, behoort tot een heel andere soort, n.l. *Ac. Neapolitanum* Ten. of nog zeldzamer tot *Ac. Anthora* L.

Ze is in Z. Limburg wel degelijk inheemsch, en de groeiplaatsen hier zijn als haar natuurlijke noordgrens op te vatten.

Heimans heeft in de „Levende Natuur” 1914 toch duidelijk aangetoond dat ze uit naburig buitenland met de Geul zich noordwaarts verspreid heeft.

De oudste opgaven voor ons land vindt men bij Dumoulin (1868): „entre Fauquemont et Galoppe le long d'un ruisseau et derrière Caestert sur la montagne de St. Pierre dans le bois.”

Waarschijnlijk heeft Dumoulin de plek bedoeld bij 't St. Jansputje aan de Geul te Oud-Valkenburg. Dit bronnetje ontspringt hoog op de helling ten N.-W. van de Kluis en loopt dan ondergronds tot aan de Geul.

Men ziet hier ook thans nog een paar ex.; 'n voorbeeld dus hoe lang 'n plantsoort kan standhouden.

Na 1868 wordt ze nog langs de Geul vermeld bij Meehelen (Dr. Hallegraaf 1872), in 't Halder te Valkenburg. (Dr. Vuyck 1900), te Houthem (Dr. Costerus 1899) en te Epen (Dr. van der Sande Lacoste 1874).

Op de groeiplaatsen ten westen van Oud-Valkenburg heeft ze geen stand gehouden.

Haar hoofdverspreidingsgebied ligt te Epen, langs de Geulle en 't Seijlerbeekje van de Belg. grens te Sippenaken af, over Beusdal tot Heerpeseh.

In naburig België sluit ze onmiddellijk aan bij 't Nederlandsch gebied, maar komt daar verder nog op veel plaatsen voor in de provincies Luik en Luxemburg.

Te Moresnet groeit ze veel bij Emmaburg langs de Geul.

De andere opgave van Dumoulin op den Pietersberg kan wel betrekking hebben gehad op een uit 'n tuin ontvlucht exemplaar. Ze is er later nooit meer teruggezien.

Er moet daar te Caestert vroeger wel 'n groot plantenliefhebber gewoond hebben, getuige de vele andere zeldzame soorten, die destijds daar verwilderd zijn waargenomen en waarvan enkele tot nu toe in de omgeving gebleven zijn, zooals *Calamintha officinalis*, *Lathyrus niger*, *Thalictrum minus*, *Colutea arborescens* enz.

Te Epen staat ze voorloopig nog veilig, hoewel ze iets verminderd is; de beekschouw schijnt haar weinig te deren, ze bezit stevige wortelstokken.

Hoewel haar verspreidingsgebied niet samenvalt met dat der z.g. Zinkflora, heeft ze zich even als ook deze, maar heel weinig verder langs de Geul verspreid, n.l. tot bij Partij, (afgezien van de enkele ex. bij 't St. Jansputje). Ze brengt jaarlijks veel kiembaar zaad voort en zou overal geschikte terreinen vinden.

Als bestuivers worden opgegeven *Bombus opulentus* en *B. hortorum*, die met hun lange zuiger de diepliggende koning kunnen bereiken.

Bij ons is ze éénvormig, maar in 't buitenland worden door Gayer 6 ondersoorten beschreven met 'n groote menigte variëteiten, waarvan 'k nog niet met zekerheid kan zeggen tot welke onze planten behooren.

Monnikskap bevat in alle deelen 'n zwaar vergift, zoodat Plinius haar reeds „plantaardig arsenicum” noemde.

Langs 't beekje in Terziel groeit ze vrij veel dicht bij de woningen. Toch zijn er, zoover ik bij de deskundigen in de omgeving kon te weten komen, bij mensch nog dier vergiftigingsgevallen waargenomen.

't Loof smaakt scherp; de bloemen zijn niet aantrekkelijk voor kinderen, de knollen die 't meest vergift bevatten, zitten tamelijk diep en stevig; al worden ze soms wel losgespoeld; zoodat 't gevaar niet zoo heel groot is.

A. DE WEVER.